

Felelős szerkesztő: HALÁSZ IMRE. Szerkesztéségi iroda: Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadó-tulajdonos: HALÁSZ IMRE. Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4). ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: Egy évre... 20 frt. Negyedévre... 5.-

Az új helyzet és a „Közérdek”

Nagy változás állott be a politikai viszonyokban, mióta a „Közérdek” pályafutását megkezdte. A régi kormány s a régi pártok leléptek az actio szinteréről, új kormány és új pártok keletkeztek, újabb, hangzatosabb jelszavak jöttek divatba, a politikuskok álláspontot változtattak, a hatalmasok hegyeit hajhászok tömege más bálcányok előtt hajít tétet fejet.

kifejezést adtunk. Est tesszük ma is, midőn e belpolitika gyakorlati megkísértésének előestéjén állunk. Az új kormánytól függ, hogy bemünkét tényeivel megelégedjünk. E tények előtt hazafias örömmel fogunk meghajolni. De előleges diadalkiáltásokban ki nem törünk, hangzatos frázisokat a tettek acquivaleenciájánál nem fogadunk.

A Közérdek rövid fenállása alatt kiverte magának a sajtó első rangú organumai sorában az őt jogosan megillető állást. Örömmel tapasztaltuk, hogy azon egyáltalán nem loyális fogadtatás dacára, melyben a hazai sajtónak egy része, itt bővebben nem fessegetendő kisserü indokokból lapunkat részesíté, a „Közérdek” szavai nem hangzóttak el hatás nélkül a hazában; sőt — a mi eddig magyar lappal csak ritka kivételkép történt meg — nyilatkozataink rendszeren méltányoltattak a legtekintélyesebb osztrák, német, francia és belga lapok által is.

Budapest, márczius 26.

A régi pártkeretek feloszlatk Magyarországi királyhagományi részeiben is. A Deák-párt s a balközép immár megszűnt ott is, s csak a Székelyföldnek egyetlen egy vidékén mutatkozik némi szálbal törekvés, és halatszik az elvűtek keresves sohajtozása.

erdélyi magyarság elfoglalt. Lapokban, gyűléseken, legújabbban a kolozsvári értekezletek alkalmával is kiválóan hangsúlyozva voltak a „specialis erdélyi érdekek”. S a Kolozsvárt összegyűlt magyarság csak azon reményben igérkezett támogatni az új kormányt, hogy ezen specialis erdélyi érdekekre figyelemmel lesz.

Mire magyarizuk, hogy mindkét lap mindamellett elég bátor határozottan a pest-kis-kőrös-szabadka-zimonyi trace mellett nyilatkozi? Elegetd nekki, a konsortiumok által tett felületes előtanulmányok sovány adatsorozata meggyőződésök izmosítása, és lelkiismeretük megnyugtatóra.

Értesítőjébol.

OMDÁJA

notis est derisui! Tagadhatlanul kétségséges lenne a pest-baja-zimomyi trace-

Vagy érv az egy vonal mellett, hogy a pusztaságok által elválasztott nagyobb városok, miután egy-egy alkal-

San-e logika a „Napló” követ-

„Az alföldi vasut a pest-szabadkai vonalra támaszkodva, az osztrák államvasu-

Előny-e az alföld-fiumei vonalra, ha az Eszék-től Szabadkájig terjedő ál-

Még eredetibb a „Hon” nemzet-

„ama dunaparti városok tagadhatlanul kifejezték, de épen azért (!!) kevésb-

„Kövessünk — ez a „Hon” zárszava — valahára igaz magyar vasuti politikát.

Elég volt a könyvelésből a vasuti politikában. S azt hisszük, a saj-

A hangverseny-idény végén.

Zeneidényünk végével — melynél főnyesebbet a művelzet tekintetében gazda-

Különbösen a mi közönségünk most egy benne van a hangversenyek honorálás-

A pest-zimomyi vonalnak a horvát-szlavon és határvidéki vasutakkal

Ha a pest-zimomyi vonal kiépítése sűrű-

A szomszédokból a szomszédról.

Ha a napisajtó és a lapirodalom nem lenne prózai foglalkozás és közelebb a

A gazdasági bukásiával párisi „Presse

Egy stuttgarti kiadótól hallottam, hogy az itteni alsóbb osztályból 10 —

Imen van, hogy a lapok és folyóiratok

A német birod. postán (8000 mfd, 34/5)

Bajorországban: 37 millió magánlevél, 34/5

vendetesebb, még vizsgálatból lehetne

Hogy a haboru izgalmai és áldozatai

Miként minden a mi német a könyv-

Főszékelyei: Lipse, Stuttgart, Berlin,

Bejegyzett cég Németországban mint-

Kiseb-nagyobb műterkép stb. évenként 11—12,000 jelenik meg

A theologia versenytársai: a jogi, politikai

A szemle fejlődéshez symbolikus és konkrét

Egy stuttgarti kiadótól hallottam, hogy az itteni

Imen van, hogy a lapok és folyóiratok

A német birod. postán (8000 mfd, 34/5)

Bajorországban: 37 millió magánlevél, 34/5

mill. frt bev., 5 millió frt kiadás néz fars-

A távirtdák vonalossza 38,000; sod-

Anglia és Franciaország nem tágnak,

Az általános törekvés a nyomon köv-

Termelő ország híre dővezén hazánk

A német föld kétharmadán mintegy

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

2—3%-al kényeszerülnek beérni be is érik

Szentül hiszem, hogyha az általános

Anglia és Franciaország nem tágnak,

Az általános törekvés a nyomon köv-

Termelő ország híre dővezén hazánk

A német föld kétharmadán mintegy

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

ról 4 millióra, értékét 6 millió tallérról —

Három tized előtt híre sem volt jó for-

Anglia és Franciaország nem tágnak,

Az általános törekvés a nyomon köv-

Termelő ország híre dővezén hazánk

A német föld kétharmadán mintegy

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

választot viselőt mi — hánan a Trenti

A maribéri tiki na az jelentéke megnyer

Anglia és Franciaország nem tágnak,

Az általános törekvés a nyomon köv-

Termelő ország híre dővezén hazánk

A német föld kétharmadán mintegy

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

AUSZTRIA.

Budapest, március 26.

Esti lapunkban már említettük, hogy a magyar-gácsországi összekötő és a kassa-

A májusi előléptetés, bár az erre vonatkozó hírt az „Abendpost” is

Déli Tiroiban a rovedori kereskedelmi

határos a hihetetlen. Virtuóz és költő

Mihalovich Ödön legújabb zene-költménye, melyről már fentebb emlí-

Ugyanaz nap este a Varietés színhá-

Mikor fogja már a nemzeti színház

választot viselőt mi — hánan a Trenti

A maribéri tiki na az jelentéke megnyer

Anglia és Franciaország nem tágnak,

Az általános törekvés a nyomon köv-

Termelő ország híre dővezén hazánk

A német föld kétharmadán mintegy

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

Az új gazdaság egyik főtényezője az állat-

illo tallérről — labor improbus, nem volt jó foraggonnyá r... zozdony és 30... n át Németor... y összerétkel... 0,000 állit ki... et ipar és szor... dig harsányan... 88-ban gépek... zassa, a kivitel... a. 670—80,000... a nemet vámt... ártás, a mult... — nemcsak a... a már 10—11... a teljes, de a... a fő mázsát szol... rban foglalkoz... kei az utóbbi... per mázsa he... dnak évente az... ezet kapnak... usunkhoz leg... tan az ostor... pipát... ndor básiés, ha... nek habzó kan... ár a városokban... metorzág: ime... 70 ezer mázsa... s csak a porosz... állér, a miből a... egy-egy torokra... g Bajororszá... osi adója 1873... állami adókja... specialisálva, az... rján volt:... 1868—1872... 34,500, 24,200... 26,300, 51,600... 5600, 6500... zsa... kmutatás váz... gy Németszág... dik, de minden... páju sok doh... zlettelbeesült... k ránk fer... ánkak haszn... ujság a szom... galvus politikai... t íly száraz... nk a — közev... A. I.

választott összes nemzeti szabadelvű képviselő meg fogják tartani mandátumukat, mi — ha valósul — az activitás politikájának annál jelentékenyebb győzelme, mert a Trentino népe, mint tisztán olasz már természeténél fogva particularis tendenciákra hajló.

A csernoviczi egyetem mihamáribb megnyitására dr. Lemayer miniszteri titkár vezetésével teherkenyen folytak az előkészületek s híri szerint igen jelentékeny tudósok vannak tanárokkal meggyerve. Bakowinában Petrinó b. lemondotta a tartománygyűlési képviselőségéről.

Potocki grófnak gácsországi országos marsallá való kinevezését az általa rendelt tartományban minden párt örömmel fogadja. Alkotmánypártiak és a lengyel haladási párt egyaránt bizalommal viselkednek iránta s reménylik, hogy az országos választmány és az autonóm közigazgatásba rendet fog hozni.

A leitomischli kerületben tudvalevőleg Sladkovski megválasztották képviselőnek. A napokban ugyanezen választókerület néhány polgára bizalmatlansági iratot intézett az új képviselőhöz, mivel a választók előtt tartott szónoklatában Palaecky és Rieger urakat rágalmazta. Az ő csehekrol tartott szónoklatában Palaecky és Rieger urakat rágalmazta. Az ő csehekrol tartott szónoklatában Palaecky és Rieger urakat rágalmazta.

Giskra ügyét szelöztetve, beszéltek a lapok ő felsége kitünő emlékeztetésekéről. Bécsben két adoma kering, melyek a királyt a tulajdonjogát illetik:

Lasser b. mint ugyanazt a miniszter referált egy közigazgatási jelentékeny ügyről. Ő felsége megjegyezte, hogy a miniszter javaslatának életbelepítésé végett egy régibb rendeletet meg kellene változtatni. De Lasser ily rendelet létezéséről mit sem tudott, mire ő felsége mosolygósan emlékeztette, hogy ő (Lasser) maga bocsátotta ki a rendeletet mint Schmerling of dala melletti miniszter. S ime, a mint hazatért Lasser, riakadt az általa sajtóközölg alfelett rendeltet, melyet ő maga teljesen elfelejtett, míg a király világosan emlékezett arra.

Egy júliusi napon Andrássy gr. arra kérte ő felsége, hogy N. grófnak bizonyos ügyben legmagasabb megelégedését fejezze ki. Januárban Andrássy már azt sem tudta, hogy kérte valamire a királyt, ő felsége pedig akkor teljesítette, udvari nagy fogadás alkalmával, a kérelmet s tudatva ezt Andrássyval, emlékeztetve hozta az egész ügyet.

KÜLFÖLD. Szerbia helyzete.

Budapest, márczius 26. A szerb skuptina, mint a távirat jelenti, feloszlatott. Nem lehet azzal valódi Milán fejedelmet, hogy nem volt elegendő türelmes, mert valóban az engedékenység végső határáig ment. Először elbocsátotta a conservatív Marinovic miniszteriumot s egy modern párisi színezeti kabinettet nevezett ki, mely csak egy áradozott a liberális phrasistoktól: a radikális többségnek ez nem volt elég. Miután a kommunistákat nem lehetett miniszterekké tenni, a liberális kabinet pedig kisebb ségben maradt, megpróbálta Milán egy hivatalnok miniszteriummal kormányozni. Ez sem sikerült; a skuptina folytonos interpellációkkal és boldondul bolondabb javaslattal töltötte el az időt. Egyik botrány a másikat érte az ülésekben. A műveltség minő fokán állanak a szerb radikálisok, legjobban tanúsítja egyik közelebbi javaslatuk, mely nem sokára tárgyalásra került volna.

A görög vallású pópák ugyanis csak egyszer nőstülhetnek. A skuptina afelett akart tanácskozni, hogy engedésként meg a pópáknak másodszori nőstülés s s további járjanak golgári öntnyben. A szerb képviselőház tehát egy dogmát akart megváltoztatni s nagy szeresene, hogy Szerbia nem római katolikus hitű, különben a pápával meggyelne a baja. Mikor már a zavar elért volt tetőpontját, Milán magához rendelte a képviselőket s mérsékeltbb magatartásra akarta őket bírni; a helyett azonban, hogy ezek Milán szavára hallgattak volna, Milánt is megakarták a radikálisusnak nyerni s háborura nógatták a Porta ellen. Az utolsó napokban a rakonzatlanság oly fokra hágott, hogy Milán kénytelen lón a skuptinát feloszlatni. A távirati tudósítás szerint még kétséges, vajjon a jelen kabinet megmarad-e vagy egy új kormányt által fog helyettesíteni.

Mindeneszer szükséges volna, hogy egy erélyes kormányfőri állítsanak a szerb kormány élére; mert a jelen hivatalnok kormány nem képes Szerbiában a rendet fenntartani.

E kis ország, mint az a félig civilizált népeknél gyakran megtörténik, a legutolsóabb kommunista és radikális eszmék martakévala lett. Azt pedig tudjuk, hogy a radikális pártok minden országban hasonlók. Mindezt tulságokra vetemednek és compromittálják a józan és mérsékelt haladási. Franciaországban Páris láng-borítják, Németországban a jeszuiták malmára hajtják a vizet és Szer-

biában háborút prédikálnak a török ellen.

Szerbia még nem áll a mivelttség azon fokán, hogy a parlamentarizmus rendszert meghonosítani képes lehetne; azért Milán, ha nem akar előbb-utóbb megbukni, igyekezzék egy conservatív kormányt alkotni, mely ne akarjon népszerű lenni; e kormány állítsa helyre a rendet, mozdítsa elő a nép fokonténi fejlődését, igyekezzék Szerbiát anyagilag emelni s majd valamikor előjöhöt az idő, midőn a parlamentarizmus rendszer szükségé váland; míg ellenben most féldi a szerbek miveltlenségét és őket Európában gunytárgyává teszi.

Bajorországban az ultramontánok maguk közt meghasonlottak a spanyol kérdés fölött. Az eset majdnem comicus színezetű. Lajos király egyik nagybátyja, Adalbert herceg nőül vett egy spanyol infansőt, ki XII. Alfons unokanénje. Ezen család kötelek alapján, s igen megtisztelve érezte magát egy kard által, melylyel ő rokona trónra lépett alkalmával kitüntette, az ifjú spanyol király elhatározta, hogy Bajorországot a direct diplomatia összeköttetésé visszaállítja és egy család követel küld Münchenbe meghatalmasítottául. Adalbert herceg befolyása előmozdította a tervet, mely e herceg személyes érdekeinek javára válhatott.

De kétség szerencsétlenségére ez eszmé rosz hatást szült Berlinben, hol azt tartják, hogy csak a birodalom képviselheti Németországot a külföldön, és felidézte a clericális ellenszenvét, kik Don Carlos barátját, Ily körülmények között történt, hogy Don Alfons, a trónkövetelő öcséje, jónak találta Münchenbe menni és neje s napa kíséretben meglátogatta a királyi hercegeket, kikkel többé-kevésbé rokonságban van. De alig mutatta magát, midőn Madridból vagy Berlinből, vagy mindkét helyről egyszerre, tudatták vele, hogy Spanyolországban bűnvádi kereset tárgya, melynek folytán még kiszolgáltatását követelték, tehát jól ténne, ha nem maradna sokáig Münchenben. Megértette a figyelmeztetést Don Alfons s sietve Bécsbe indult.

A mi a külön gőntézkedés kűldetését illeti, ez ügyben úgy látszik még nem határoztak véglegesen, bár a madridi kabinett, hogy Berlinbe kedvő hatást idézzen elő, a moderadosok nagy szörnnyöküldésére az aranygyapjú rendjével ruházta fel Bismarckot. Münchenben a szabadelvűek azt hozták fel ellenvetésül, hogy az új madridi követség több 100,000 frankot fog felemészteni, a mi Bajorország érdekeinek szempontjából tisztán felesleges költség. Legérdekesebb az, hogy ezuttal talán igazat ad nekik a bajor kamara ultramontán többsége s megtagadja a követség felállítására szükséges összegetek részint don Carlos iránti rokonszenvből, ki — bármit mondjának is — a trón és oltár szövetségének igazi képviselője, részint azért, hogy egy kis lezúrt kapjon Alfons király, tesz ugyan concessiókat az egyháznak, de trónja biztosítása végett a modern szemmellet és a forradalommal is kezelt fog.

Berlin, márczius 24. (Ered. lev.) A németországi ultramontánok egész erővel neki estek ő felsége velencei útjának, hogy azt az ultramontanizmus érdekében kiküszárványolják. Szerintök a velencei fejedelmi találkozás nagy csapás volna Bismarck politikája ellen, mert Németország elvesztí az olasz-osztrák szövetség által két leghebbe szövetségesét, „Ausztria-Magyarország, mondják a németországi ultramontánok, okvetlenül anekntái ohajtja Bosniát és e ezéla Olaszország segélyére van szükség. Németország íj n viszonyban áll Oroszországgal, semhogy Ausztria-Magyarország céljait előmozdíthatná. Aztí Ferenz József ő felsége az olasz szövetség által igyezkék Franciaország felé közeledni. A mint látszik, az ultramontánok kombinációja nem igen ügyesen van kidolgozva, hanem ez mit sem tesz, ha csak néhány falusi lakosokká elhitethetik, hogy Bismarck politikájára megbukott — már azzal is új erőntek azokba, kik a tömegeket igazgatják.

De más feladat is vár — az ultramontánok szerint — Ferenz József ő felségére. Humbert olasz koronaherzeg legfőbb öröhitása, hogy Rómban megadják a conflictus a pápa és királyi család közt. A koronaherzeg azt kíváná, hogy vagy hagyja el Rómit a pápa és költözzék más városba, vagy pedig béküljön ki a vatikán, az olasz királyi család, Ferenz József ő felsége majd közbenjáró leand a pápa és Viktor Emanuel közt és megtörí a jegét a további alkudoásokra. Magától értetődik, hogy mindezeket az ultramontánok maguk sem hiszik, hanem azért hirdetik uton-utófen, mert nekik minden eszköz jó, a melylyel igaznati lehet. A bajor király kéziratla, melyet Vilmos császárhoz intézett (születés napja alkalmával a öt üdvözölvé) Berlinben jó hatást szült, mert reméljk, hogy Lajos király végre is az ultramontánok ellen fordul és nem engedi a keletkező viszályt a német birodalmi kormány és a bajor kamara közt elmergesdni.

Közegészségügy. A közegészségügy felirágzásának alapföltételei hazánkban. (Első közlemény.) Az orvosok mint a közegészségügy hivatalos őrői és tnyleges közegyi, évtizedek óta panaszkodnak az ország egyik leglényegesebb és legfontosabb tényezőjének, a közegészségügynek minden tekintetben elhanyagoltságá miatt. És ismervé hazánk kedvő ágját, népkín fájának veszelőtté életéjét, közérkölségét, valamint a közegészségügyi adatokat, melyek hazánkban a statisztikai államokéval ugy betundák, a többi európai államokéval ugy betegedí, mint halálzási számarányát és a közegészségügyi összehasonlítás, méltán és teljes jogérzettel teszik azt, mert jól tudják, hogy mindazon káros tényezők, ezelszerű eszközök és intézkedések igénybevételével, jelentékenyen javíthatók lennének, s csupán önmagunkon áll, hogy ezeken javítsunk.

De a nagy cél elérésére ép oly nagy szükség van a közegységnek arra, hogy hazánkban minden lakója a szükséghez belássa, az előnyökét méltányolni tudja, mint arra, hogy a kivételben reá eső és őt megillető részt minden készséggel elvállalja, de lelkiismeretesen fogantartsa is; nemkülönben egy a szakemberek emyedetlen buzgalma, mint oly kormányra, mely a politikai és pénzügyi miserák rendezésén kívül ezen nemzedék is zászlajára nyilat, határozottan kitűzve és a kitartásban emyedetlen maradjon, még pedig biztos tudatában annak is, hogy nehéz de biztos sikerrel ebbeli működésének édes gyümölcsét nem önmaga, hanem csak egy későbbi nemzedék fogja méltányolni és élvezni tudni.

Sajnálattal kell tapasztalunk, hogy a jelenlegi kormányra jutott miniszterium kifejtett programjában egy szó sincs említve arról, mintha az a közegészségügy rendezését is fel akarná venni léteztélj vagy legalább működési feladatai közé, pedig a méltányosság és szükség szerint osztályozva, bizonyosan nagyobb fontosságú is, mint akár a perrendtartás, eső-eljárás vagy végrehajtói intézmény szabályozása, akkor midőn ezekben, ha hiányos is, de létezik törvénysszabályzat, holott a közegészségügy mindeddig egészen nélkül minden törvényes alapot és csupán önbuzgalom és önkarat szerint vezették ugy a hogy. Nem szándékunk itt jelenleg azon hátrányokról és körülményekről pontonként szólni, melyek hazánkban a közegészségügyet elnyomva tartják, kifejtődésében egyenesen gátolják, és melyeknek befolyása alatt ama nagy betegedési és halálzási viszonyok elkerülhetetlenek. Sokkal alkalmasabb időpontot vélek választani arra, akkor, midőn ama rendezés meg lesz kezdve, és csupán a meglévő eszmék rendezése és osztályozása lesz feladatunk, a czébből, hogy minél nagyobb zseliserűséget és biztosabb eredményt elérjünk. Most csupán azon előintézkedések és előkészületek akarom a közegységet felhívni, melyek nélkül ama gyakorlati életben kivethetetlenek s így legűdőbb intéseitől kezdve a daczára írott malszokt maradnak.

Ezen előintézkedések leglányegesebb pontja gyantán első sorban az egészségügy terén tényleg működő személyzetnek országos szervezésére irányozunk, azaz a közegészségügy területén az országos szervezet elhelyezését említem, mert óhajtom, hogy nemcsak mindezt legyen képes tett szakégyenység, ki ama intézkedéseknek üdvös intentióját önmaga megértse, hanem azt másokkal is megértesse és gyakorlatilag alkalmazni képes legyen. Azt tartom nem szorul bizonyítására azon tapasztalati tény, hogy alkalmas közegek nélkül minden bármily üdvös intézkedés egyenesen írott malszokt marad, és ismervé népünkkel azon megrögzött idegenkedést, melylyel az ő ily reformok iránt még most is viselkedik, a közegészségügyi törvény elvnek gyakorlati kiserültvitelénél ugyancsak ama axioma teljesülést várhatjuk. Azon alkalmas közegek pedig, kik az ily intézkedések első sorban előadására, népszerűvé tenni, terjesztieni és gyakorlatilag szakértelmmel alkalmazni képesek legyenek. Azt tartom nem szorul bizonyítására azon tapasztalati tény, hogy alkalmas közegek nélkül minden bármily üdvös intézkedés egyenesen írott malszokt marad, és ismervé népünkkel azon megrögzött idegenkedést, melylyel az ő ily reformok iránt még most is viselkedik, a közegészségügyi törvény elvnek gyakorlati kiserültvitelénél ugyancsak ama axioma teljesülést várhatjuk. Azon alkalmas közegek pedig, kik az ily intézkedések első sorban előadására, népszerűvé tenni, terjesztieni és gyakorlatilag szakértelmmel alkalmazni képesek legyenek.

Amikor megértünk szerzővel egyet, ki azt állítja, hogy sem Hippokratés, sem Galenus, Virchow, Kolb, vagy Griesinger, Lieberkühn, Pacini, sem Partens, Hallier, Niemyer nem képesek nekünk a cholera természetére nézve határozott felvilágosítást adni és Pettenkoferrel együtt, ki a choleraesirakról felvezditi tette, csak üres teheriákkal gazdagították a tudományt, melyeknek gyakorlati értéke nyessal, miket az ősszavgyilkok és tárgyrol tartottak, és hogy leginkább ezen körülmények róható fel, hogy ama congressus csaknem minden fontosabb eredmény nélkül oszolt szét, holott feleli szerző, hogy ez által az eszmék és fogalmak a tudományban jelentékenyen tisztultak.

tele mellett, jelentékenyen javíthatók lennének, s csupán önmagunkon áll, hogy ezeken javítsunk.

De a nagy cél elérésére ép oly nagy szükség van a közegységnek arra, hogy hazánkban minden lakója a szükséghez belássa, az előnyökét méltányolni tudja, mint arra, hogy a kivételben reá eső és őt megillető részt minden készséggel elvállalja, de lelkiismeretesen fogantartsa is; nemkülönben egy a szakemberek emyedetlen buzgalma, mint oly kormányra, mely a politikai és pénzügyi miserák rendezésén kívül ezen nemzedék is zászlajára nyilat, határozottan kitűzve és a kitartásban emyedetlen maradjon, még pedig biztos tudatában annak is, hogy nehéz de biztos sikerrel ebbeli működésének édes gyümölcsét nem önmaga, hanem csak egy későbbi nemzedék fogja méltányolni és élvezni tudni.

Sajnálattal kell tapasztalunk, hogy a jelenlegi kormányra jutott miniszterium kifejtett programjában egy szó sincs említve arról, mintha az a közegészségügy rendezését is fel akarná venni léteztélj vagy legalább működési feladatai közé, pedig a méltányosság és szükség szerint osztályozva, bizonyosan nagyobb fontosságú is, mint akár a perrendtartás, eső-eljárás vagy végrehajtói intézmény szabályozása, akkor midőn ezekben, ha hiányos is, de létezik törvénysszabályzat, holott a közegészségügy mindeddig egészen nélkül minden törvényes alapot és csupán önbuzgalom és önkarat szerint vezették ugy a hogy.

Nem szándékunk itt jelenleg azon hátrányokról és körülményekről pontonként szólni, melyek hazánkban a közegészségügyet elnyomva tartják, kifejtődésében egyenesen gátolják, és melyeknek befolyása alatt ama nagy betegedési és halálzási viszonyok elkerülhetetlenek. Sokkal alkalmasabb időpontot vélek választani arra, akkor, midőn ama rendezés meg lesz kezdve, és csupán a meglévő eszmék rendezése és osztályozása lesz feladatunk, a czébből, hogy minél nagyobb zseliserűséget és biztosabb eredményt elérjünk. Most csupán azon előintézkedések és előkészületek akarom a közegységet felhívni, melyek nélkül ama gyakorlati életben kivethetetlenek s így legűdőbb intéseitől kezdve a daczára írott malszokt maradnak.

Ezen előintézkedések leglányegesebb pontja gyantán első sorban az egészségügy terén tényleg működő személyzetnek országos szervezésére irányozunk, azaz a közegészségügy területén az országos szervezet elhelyezését említem, mert óhajtom, hogy nemcsak mindezt legyen képes tett szakégyeniség, ki ama intézkedéseknek üdvös intentióját önmaga megértse, hanem azt másokkal is megértesse és gyakorlatilag alkalmazni képes legyen.

Azt tartom nem szorul bizonyítására azon tapasztalati tény, hogy alkalmas közegek nélkül minden bármily üdvös intézkedés egyenesen írott malszokt marad, és ismervé népünkkel azon megrögzött idegenkedést, melylyel az ő ily reformok iránt még most is viselkedik, a közegészségügyi törvény elvnek gyakorlati kiserültvitelénél ugyancsak ama axioma teljesülést várhatjuk. Azon alkalmas közegek pedig, kik az ily intézkedések első sorban előadására, népszerűvé tenni, terjesztieni és gyakorlatilag szakértelmmel alkalmazni képesek legyenek.

Azt tartom nem szorul bizonyítására azon tapasztalati tény, hogy alkalmas közegek nélkül minden bármily üdvös intézkedés egyenesen írott malszokt marad, és ismervé népünkkel azon megrögzött idegenkedést, melylyel az ő ily reformok iránt még most is viselkedik, a közegészségügyi törvény elvnek gyakorlati kiserültvitelénél ugyancsak ama axioma teljesülést várhatjuk. Azon alkalmas közegek pedig, kik az ily intézkedések első sorban előadására, népszerűvé tenni, terjesztieni és gyakorlatilag szakértelmmel alkalmazni képesek legyenek.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

megakadályozta, de használhatóságát is jelentékenyen előmozdította.

Az országos statisztikai hivatal igazgatójának Keleti Károlynak a napokban a m. tud. akadémiában tartott felolvasásából érdekesnek tartjuk a következő adatokat azon czébből közzélni, hogy általa „a nagy gyermekhalálos okai Budapestén“ cím alól közzétett cikkekben azon állításunkat igazoljuk, hogy ama tapasztalt nagy gyermekhaláloszt nem a járványok okozták.

Magyarországban az utolsó évtized alatt 505,000 ember halt el átlag évenként, mely minden 26 évre esik egy halott. Hogy mily borzasztó ezen arány, az csak a többi országokkal való összehasonlításból tűnik ki, így Ausztriában harminckettő, Bajor, Szász- és Németországban 34, Olaszországban 33, Franciaországban 36, Belgiumban 43, Angolországban 44 élöre esik egy halálzás, nálunk csak 1860 és 1863-ban emelkedett e szám 33 ra, de azután 1873-ban a kolera-járvány következtén — egész 15-re süllyedt le e szám. A tíz évi szaporodást többlet 463,700 vagyis 35 pr. mille, míg Ausztriában 84, Szászországban 112, Németországban 97, Olaszországban 72, Belgiumban 76, Angolországban 125 és csak Franciaországban 92 pr. m. Nagyon érdekes azon statisztikai adat, hogy még koleramentes években ama tíz év alatt a kisledek halálzása 56 százalék az ötökik életéig számitva, adó 1873-ban 40% volt csak, tehát jelentékenyen fogyott, s így ama nagy halálzási arány egészen más körülménynek, és nem a kolerának tudandó be.

Irodalom.

Étude medico pratique sur les epidemies et sur les moyens curatifs les plus efficaces pour combattre ces fleuves. Irtá dr. H e r c z e g y Mór a dólazországi és cs. török hadsereg volt törzsovosa. Ezen szokatlan diszszokt kiállított rójrat Budapesten jelent meg Tettey N. bizományában. Nyomatott Párisban és Lipésben 1874-ben. Ara egy forint.

Jelenleg körünkben tartózkodó jeles hazánkfa számos éveken át tartózkodott külföldön, részint mint katona törzsovós, részint mint magán utazó a keleten és Egyiptomban, s ezáltal oly bókalkma volt a helyszínen megismerkedni a járványokkal és azok természetével, mint fűrköző szakemberek, hogy mi csak nyereségesen tarthatók ebbeli ismereteknél öszeggyűjtését és kiadását orvosi szakirodalomunkba, ha a tudomány hozzá méltó komolysággal s alaposzággal és nem valódi grandézavál tárgyalná. Hogy miért jelent az meg nem magyar, hanem francia nyelven, annak magyarázata azon körülmény, hogy ő rójrat a mult évben Bécsben öszeggyűlt nemzetközi cholera-congressus alkalmából íratott, melynek tárgyalási és ügykezelési nyelve francia volt.

Habár nem értünk szerzővel egyet, ki azt állítja, hogy sem Hippokratés, sem Galenus, Virchow, Kolb, vagy Griesinger, Lieberkühn, Pacini, sem Partens, Hallier, Niemyer nem képesek nekünk a cholera természetére nézve határozott felvilágosítást adni és Pettenkoferrel együtt, ki a choleraesirakról felvezditi tette, csak üres teheriákkal gazdagították a tudományt, melyeknek gyakorlati értéke nyessal, miket az ősszavgyilkok és tárgyrol tartottak, és hogy leginkább ezen körülmények róható fel, hogy ama congressus csaknem minden fontosabb eredmény nélkül oszolt szét, holott feleli szerző, hogy ez által az eszmék és fogalmak a tudományban jelentékenyen tisztultak.

Szerző salonas udvariaszággal egyszerű vételekkel tulajdonítja azon képletet, melyeket a choleraiban elhalt emberei hullékban találtak és ép oly kevéssé vannak bebizonyítva, mint a tífus, sárgaláz, heveny fertőzési kórt és himló ragályai, holott feleli azt, hogy a járvány menetet és tovaterejedését csaknem mindig egyenesen okadatolni képesek voltunk; ha magát a miadatt meg nem is sikerült képeztesen kimutatnunk. Egy ragályt azonban ő is elismer és ez a legvögöben lappangó miasma, mely az előzservezetnek sajátos ragályával közvetlen érintkezve és az érendben való visszalás, szükség, nyomor, tisztatlanság hozzájárulával egy közös jellegű megbetegedést idéz elő, és ragályt tovább nem terjed.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

A vesztégtérjáról közzét tett megfigyelések az általánossal, ő is egészen fölöslegesnek és hiábavalónak tartja, és azt csak egyszerűen törvényosított ügy gyakran tekintni, melynek következtében az egészségügy embereket piszkos lyukakba kényszerít, szigorú tisztaság, friss levegő, szellőztetés, jól világított lakás, egészségessé jóízű tápszer, időjárásnak megfelelő ruházat, mértékletes tevékenység, gyakori fürdés és mindennekkel együtt jó népevellet, szerző pontonként tárgyalni el nem mulasztja s így a hazánkban egészen elhanyagolt ügynek, az egészségügynek híveket szerz. Már e miatt is megérdemli, hogy a könyvedben, de érdekesen írt művet olvasóinknak figyelmébe ajánljuk azon hozzáadással, hogy „nem mind szentírás ami nyomtatva van,“ és hogy tagadni, egyszerűen mindent tagadni könnyű, de tagadását tudományosan okadatolni oly nehéz, hogy még szerzőnek igen diszesn kiállított művelésem sikerült.

Istóczy Győző országgyűlési képviselő lefordította, s egy fűzetkében kiadta Du Mesnil-Mariigny történelmi tanulmányát a „zsidókról.“ A tanulmány hét fejezetből áll, s a zsidó nemzet terjedésének és hatalmasodásának okait fejtegeti. Az okot a zsidó vallás erkölcsi és társadalmi és politikai törvényeiben keresi, melyekből így a zsidókkal az egész világon való elterjedését, mint a zsidó fajnak mindenütt tapasztalható öszertartását magyarázza. A tanulmány célja, hogy szembe nézzen egy merész föltevésnek, mely szerint a zsidók egykoron az egész világ urai lennének. E föltevést bár a szerző maga is tulmerészek tartja, mégsem itéli képtelenségnek, s egész tanulmányán egy rejtett fogdalom vonul végig, mely mintha e föltevés teljesítésétől félne, s melyben előszava után itélve a fordított is osztöny látszik. A fűzet kapható Tettey Nándornál. Ara?

Ujdonságok.

Budapest, márcz. 26. Ferdinánd király egészségi állapota annyira javult, hogy a bullelinek közlése bebiztosított. Etvágya ismét jött az agy fejedelmek. Két óraker délután egy csesző erős huselevet vesz magához, melyben napon apróra darabolt csirkehus is van. Három év óta különben a rendes udvari orvoson kívül Jaksch kormánytanácsos is minden délelőt látogatást tesz ő felségénél. A király gyenge idegze miatt az orvosok minden kerülnek és kerültenek, a mi őt felingerelhetné, kedélyt igazthatná. Erre főleg Zsófia hercegnő 1872. május 28-iki halála vezette őket. Bár a legkíméletesebb módon tudatták vele a családi gyászt, az annyira hatott rá, hogy életét az izgalom miatt félteti kelle. Azóta a családot illető minden szomorú esemény következtében elítokoltak előtte. Innen van, hogy neki nincs tudomása Karolina-Augusztia anyakirályné haláláról sem. Sőt III. Napoleon elhunytát sem tudja. A gyöngékdő királyi felség s neje, Augusztia, odadó szeretettel s türelmessel ápolja férjét, ki egy órában háromszor-négyszer mondja közmegszókat: „Jöjjen be feleségem!“ A külföldi udvarok folyvást kérdezősködnek egyhétéről, s a legelső részvételjes tudakozó — Viktor Emanuel volt.

IX. Pius pápa Augusztia császár-királyné ő felségének a virágvasárnapon általa szentelt barkából küldött. Ezen megtisztelt figyelmet a gyöngékdő Ferdinánd császár-királyi felség s neje nagy örömmel fogadta s a küldeményben több magasállás személyiséget, köztük Schwarzenberg herceget s érsekbirokokat is részesítette.

Athletikai verseny. Mult pénteken mérkőzött meg Londonban Oxford és Cambridge egyetemek ifjusága. A mérkőzés esleje volt: a „sulyok vetés“; a sulyok 16 angol fontot (12 1/2 bécsi font) nyomott. Hales Cambridgeből, a tavalyi győző, a sulyokot 127 angol láb (122 bécsi láb) távolságra veté, három hüvelykkel tovább mint tavaly. A „sulyok magasba vetés“ben Brown Oxfordból a győzős, ki a szintén 16 angol font nehéz sulyt 36 láb 2 hüvelyk magasságra veté föl.

